EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 15. 12. 2016
COM(2016) 796 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní režimu osobitných opatrení v oblasti poľnohospodárstva v prospech menších ostrovov v Egejskom mori (SAI)

1. ÚVOD

Grécke menšie ostrovy v Egejskom mori (*smaller Aegean islands* – SAI) tvoria mimoriadne rozdrobené ostrovné územie s veľkými geografickými a prírodnými obmedzeniami, málo obývané s obmedzene využívanou poľnohospodárskou pôdou. Poľnohospodársku výrobu na SAI obmedzujú aj faktory ako ich topografia a klíma.

Niektoré ostrovy sú do veľkej miery izolované od kontinentálneho Grécka a čelia problémom vyplývajúcim z dvojnásobného alebo dokonca trojnásobného ostrovného charakteru[1]. Okrem iného to má vplyv na zásobovanie základnými poľnohospodárskymi výrobkami, a to vzhľadom na dodatočné náklady na dopravu súvisiace s ostrovným charakterom, malou veľkosťou a vzdialenosťou SAI od trhov.

Vzhľadom na túto osobitnú situáciu, ktorá sa nedá porovnať so situáciou v kontinentálnej EÚ, využívajú SAI výhody osobitných opatrení pre poľnohospodárstvo v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Okrem podpory v rámci prvého piliera SPP využívajú SAI aj výhody osobitného režimu podpory (režimu pre SAI), v rámci ktorého sa propaguje miestna výroba a zabezpečuje zásobovanie základnými výrobkami. Režim sa týka všetkých ostrovov v Egejskom mori okrem ostrovov Evia a Kréta.

Táto správa je zameraná na hodnotenie uplatňovania režimu pre SAI v období rokov 2006 až 2014.

Ostrovy v Egejskom mori zaberajú plochu vymedzenú ostrovom Kréta na juhu, kontinentálnym Gréckom na severe a západe a kontinentálnym Tureckom na východe, čo je celkovo 210 240 km^2. Celkovo sa v Egejskom mori nachádza 7 582 ostrovov a ostrovčekov, takmer 90 % z nich je však menších než 10 km^2 a len dva ostrovy, Lesbos a Rodos, sú väčšie než 1 000 km^2. Celková rozloha gréckych ostrovov a ostrovčekov predstavuje 17,1 % územia krajiny. Väčšinu ostrovov obývajú malé spoločenstvá, ktoré majú menej ako 5 000 trvalých obyvateľov, okrem niekoľkých ostrovov, ktoré majú relatívne väčšiu rozlohu a obýva ich od 10 000 do 40 000 obyvateľov, ako napríklad Lesbos, Chios, Samos, Kos alebo Rodos, ktorý má viac než 100 000 obyvateľov.

2. SAI: PÔVOD, VÝVOJ A PRÁVNY RÁMEC

Pôvod osobitného režimu pre SAI sa datuje do roku 1993, keď sa v nariadení Rady (EHS) č. 2019/93[2] uznali konkrétne problémy v odvetviach poľnohospodárstva na menších ostrovoch v Egejskom mori vyvolané ich odľahlosťou a ostrovným charakterom.

Od vytvorenia v roku 1993 tento režim prešiel určitými zmenami. Pri reforme SPP z roku 2003 sa Grécko rozhodlo uplatňovať od 1. januára 2006 v celej krajine režim jednotnej platby. V roku 2006 bolo základné nariadenie nahradené nariadením Rady (ES) č. 1405/2006[3], v ktorom sa ciele ani osobitné opatrenia pre SAI nezmenili. Zaviedol sa v ňom však prístup programovania, čo znamená, že podpora pre SAI sa

[1] Viacnásobný ostrovný charakter znamená, že medzi ostrovmi a pevninou neexistuje žiadne priame dopravné spojenie, zásobovanie sa preto uskutočňuje cez ďalšie ostrovy.

[2] Ú. v. ES L 184, 27.7.1993, s. 1.

[3] Ú. v. EÚ L 265, 26.9.2006, s. 1.

určuje v ročnom programe, ktorý stanovujú vnútroštátne orgány, predkladá sa Komisii na schválenie a spravuje ho Grécko.

V roku 2013, po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy, bolo nariadenie Rady (ES) č. 1405/2006 nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 229/2013[4] a prijaté delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 178/2014 a vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 181/2014[5].

Režim pre SAI sa financuje z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF). V nariadení (EÚ) č. 229/2013 sa stanovuje ročný strop programu na úrovni 23,93 milióna EUR ročne. Grécko okrem toho poskytne ďalšie finančné prostriedky z vnútroštátnych zdrojov (0,547 milióna EUR). Podrobnosti o finančnom plnení v období rokov 2006 až 2014 sa uvádzajú v prílohe k tejto správe.

Napriek tomu, že z regulačného hľadiska sa pri režime pre SAI uplatňuje rovnaký prístup ako v prípade programu POSEI[6] (ciele, štruktúra a finančné hospodárenie), režim pre SAI sa vykonáva oddelene od programu POSEI.

Na rozdiel od programu POSEI, ktorým sa nahrádza prvý pilier SPP (priame platby), tvorí režim pre SAI dodatočnú podporu režimu jednotnej platby, ktorý sa týka ostrovov v Egejskom mori a zvyšku Grécka v rámci prvého piliera SPP, s cieľom riešiť osobitné problémy postihujúce tieto ostrovy.

3. PRÁVNY ZÁKLAD SPRÁVY

V článku 20 ods. 3 nariadenia Rady (EÚ) č. 229/2013 sa ustanovuje, že *„Komisia do 31. decembra 2016 a potom každých päť rokov predloží Európskemu parlamentu a Rade celkovú správu o dosahu činností, ktoré sa uskutočnili podľa tohto nariadenia a v prípade potreby k správe priloží vhodné návrhy“.*

V tejto správe o vykonávaní sa zohľadňuje najmä vykonávanie programu do finančného roka 2014 a práca externého hodnotiteľa (ADE: Analýza hospodárskych rozhodnutí) v rámci hodnotenia opatrení programu POSEI/režimu pre SAI, ktoré sa vykonávali ako súčasť programu REFIT. Práca externého hodnotiteľa sa vykonala od júna 2015 do augusta 2016. Hodnotenie bude formálne ukončené vypracovaním pracovného dokumentu útvarov Komisie.

4. POĽNOHOSPODÁRSTVO NA MENŠÍCH OSTROVOCH V EGEJSKOM MORI

Vo všeobecnosti sú menšie ostrovy v Egejskom mori (SAI) hornaté a kopcovité a sú ovplyvnené stredozemskou klímou, pre ktorú sú typické suché a horúce letá s rizikom sucha a krátke daždivé zimy.

Zemepisné vlastnosti, klimatické podmienky a sociálno-ekonomická štruktúra SAI predstavujú pre poľnohospodársku činnosť a výrobu na ostrovoch určité nevýhody. Ostrovy sa musia vyrovnávať s postupným opúšťaním pôdy a následným zmenšovaním miestnych spoločenstiev, keďže ich poľnohospodárska pôda sa nachádza najmä v polookrajových a okrajových oblastiach.

Ostrovy sa rozdeľujú na región južného Egejského mora (pozostávajúci z ostrovov Kyklady a Dodekanézy) a región severného Egejského mora (pozostávajúci

[4] Ú. v. EÚ L 78, 20.3.2013, s. 41.

[5] Ú. v. EÚ L 78, 20.3.2013; delegované a vykonávacie akty: Ú. v. EÚ L 63, 4.3.2014.

[6] Týka sa osobitných opatrení v oblasti poľnohospodárstva v najvzdialenejších regiónoch Únie.

z deviatich obývaných ostrovov: Lesbos, Lemnos, Efstratios, Chios, Psara, Inousses, Samos, Ikaria a Fournoi).

V hospodárskom živote **regiónu severného Egejského mora** zohráva poľnohospodárstvo významnú úlohu. Odvetvie poľnohospodárstva produkuje viac než 21 % hrubého domáceho produktu (HDP) regiónu a zamestnáva 12,2 % aktívnej pracovnej sily (2013). V roku 2010 tvorila využívaná poľnohospodárska pôda 168 610 ha, čo je 44 % celkovej pôdy. Oslabovanie odvetvia sa pripisuje faktorom súvisiacim s jeho štruktúrou a problémom so zásobovaním ostrovov poľnohospodárskymi výrobkami, zvýšeným výrobným nákladom, nedostatočnému zavlažovaniu a veľkému podielu pôdy ležiacej úhorom.

K poľnohospodárskym činnostiam patrí rastlinná výroba (masticha[7], olivovníky, vinič, citrusovníky a obilniny) a chov hospodárskych zvierat (včelárstvo a chov oviec, kôz a dobytka). Poľnohospodárske podniky sú v priemere malé (približne 5 hektárov využívanej poľnohospodárskej pôdy na poľnohospodársky podnik v roku 2013).

V **regióne južného Egejského mora** je odvetvie poľnohospodárstva relatívne obmedzené a nedokáže uspokojiť výživové potreby regiónu, ktorý tak v podstatnej miere závisí od zásobovania zo zvyšku Grécka a zahraničia. Tento jav sa v letných mesiacoch ešte zintenzívňuje v dôsledku zvýšeného dopytu v rámci cestovného ruchu. Geografická nejednotnosť regiónu a veľké rozdiely medzi jednotlivými regiónmi vytvárajú osobitný charakter, ktorý nie je priaznivý pre rozvoj primárneho odvetvia. Suché podnebie s nízkymi zrážkami v kombinácii s obmedzenou dostupnosťou pôdy a hornatým terénom sťažuje rozvoj poľnohospodárstva, a tým aj udržateľnosť jednotlivých ostrovov. Napriek tomu však primárne odvetvie zamestnáva 6,1 % pracovnej sily so značnou mierou sezónnosti a podzamestnanosti (údaje za rok 2013). Využívaná poľnohospodárska pôda regiónu tvorí 106 080 ha a predstavuje 16,7 % celkovej rozlohy pôdy (údaje za rok 2010).

5. CIELE, REŽIM A PROGRAMOVANIE

Ciele režimu pre SAI uvedené v článku 2 nariadenia (EÚ) č. 229/2013 sú:

- zabezpečiť zásobovanie menších ostrovov výrobkami, ktoré sú kľúčové pre ľudskú spotrebu alebo na spracovanie a ako poľnohospodárske vstupy tým, že znižujú dodatočné náklady, ktoré vznikli v dôsledku ich ostrovného charakteru, malej rozlohy a vzdialenosti od trhov;
- zachovať a rozvíjať poľnohospodársku činnosť menších ostrovov vrátane výroby, spracovania, uvádzania miestnych nespracovaných a spracovaných výrobkov na trh a ich prepravy.

Na tento účel sa program skladá z dvoch typov podpory: osobitný režim zásobovania (ORZ) a podpory miestnej výroby (PMV), ktoré sa financujú z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF).

5.1. Osobitný režim zásobovania (ORZ)

Podpora v rámci ORZ predstavuje pomoc poskytovanú pri zásobovaní poľnohospodárskymi výrobkami z EÚ a týka sa najmä krmiva a v oveľa menšej

[7] Masticha je prírodná živica získavaná zo stromu pistáciovník mastixový, ktorá sa vyrába na ostrove Chios pod chráneným označením pôvodu a používa sa na výrobu likérov a sladkostí.

miere múky na ľudskú spotrebu. Hlavnými výrobkami pre krmivo sú kukurica a pokrutiny, ako aj ďalšie zvyšky rastlinných tukov alebo olejov, zatiaľ čo hlavným podporovaným výrobkom pre múku je múka z pšenice alebo zo súraže.

SAI sa rozdeľujú na dve skupiny, v ktorých sa podpora delí podľa dodatočných nákladov vyplývajúcich z odľahlosti: skupinu A tvoria ostrovy bližšie k pevnine a skupinu B najvzdialenejšie ostrovy, ktoré predstavujú približne tri štvrtiny územia SAI.

Príjemcami podpory v rámci ORZ sú:

- v prípade krmiva: organizácie poľnohospodárskych družstiev, nezávislé poľnohospodárske družstvá, poľnohospodári a obchodníci; a
- v prípade múky: obchodníci s múkou a pekári.

Grécko vyčlenilo na toto opatrenie 5,47 milióna EUR ročne (23 % ročných pridelených finančných prostriedkov), čo je menej ako 7,11 milióna EUR stanovených v nariadení (EÚ) č. 229/2013 o SAI.

Treba poznamenať, že zatiaľ čo program POSEI využíva výhody v rámci ORZ vyplývajúce z oslobodenia od dovozného cla v prípade výrobkov pochádzajúcich z tretích krajín, režim pre SAI nevyužíva výhody vyplývajúce z tohto mechanizmu výnimiek z colného režimu Únie.

5.2. Podpora miestnej výroby (PMV)

PMV sa zameriava na rozvoj miestnej poľnohospodárskej výroby a zásobovanie poľnohospodárskymi výrobkami prostredníctvom opatrení týkajúcich sa výroby, spracovania a uvádzania miestnych poľnohospodárskych výrobkov na trh. V programe sa vymedzilo množstvo výrobkov, ktoré sa považujú za tradičné a dôležité pre SAI. Grécko vyčlenilo na PMV priemerne 19 miliónov EUR ročne. Príjemcami podpory sú poľnohospodárski výrobcovia alebo organizácie výrobcov.

5.3. Prístup programovania a partnerstva

Grécke orgány v programe podrobne vymedzili opatrenia v rámci ORZ ako aj PMV. V programe sa zohľadňujú priority stanovené vnútroštátnymi orgánmi pre odvetvie poľnohospodárstva v úzkej spolupráci so zainteresovanými stranami. V prípade potreby možno program každoročne upraviť v súlade s článkom 32 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 181/2014.

Každý rok 30. septembra Grécko predloží svoju výročnú správu o vykonávaní programu v predchádzajúcom roku v súlade s článkom 31 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 181/2014.

6. FINANČNÉ PLNENIE

V prílohe sa uvádzajú údaje o finančnom plnení za skúmané obdobie a rozdelení súm medzi PMV a ORZ. Opatrenia v rámci PMV predstavujú väčšinu (74 % až 79 %) výdavkov.

Na základe výročných správ o vykonávaní predkladaných Gréckom možno poznamenať, že celková miera plnenia zostáva v období rokov 2007 až 2014 relatívne vysoká a pohybuje sa v rozpätí od 85 % do 94 %, ako je to znázornené v grafe 1.

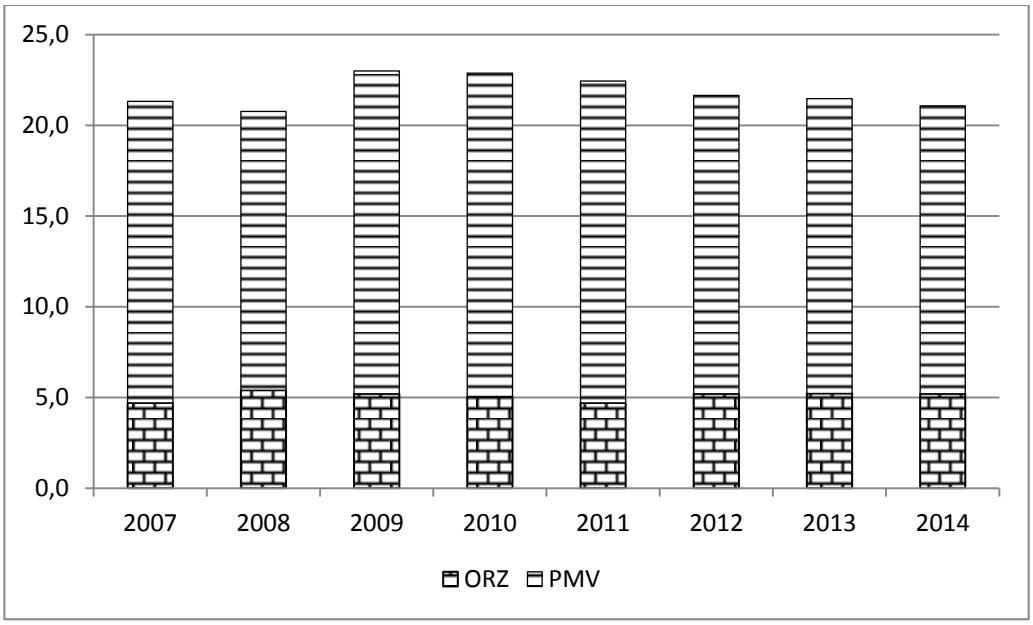

Graf 1: Ročné výdavky na režim pre SAI podľa opatrení (v mil. EUR) (zdroj: ADE na základe výročných správ o vykonávaní)

7. VYKONÁVANIE REŽIMU

V období rokov 2007 až 2014 Grécko vynaložilo na PMV od 15,4 milióna EUR do 17,8 milióna EUR ročne. 61 % celkových prostriedkov na PMV v období rokov 2007 až 2014 sa vynaložilo na podporu **olivovníkov** (pomoc sa nakoniec znížila z 11,4 milióna EUR v roku 2007 na 8,7 milióna EUR v roku 2014). Ďalšie dôležité odvetvia tvorili: **vinárstvo** (11 % výdavkov na PMV s poklesom z 2,2 milióna EUR v roku 2007 na 1,2 milióna EUR v roku 2014)**, výroba tradičných syrov** (9 % prostriedkov vynaložených na PMV, nárast v období rokov 2009 až 2014 z 1,7 milióna EUR na 2,6 milióna EUR), **včelárstvo** (7 % vynaložených prostriedkov, stabilné výdavky vo výške približne 1,2 milióna) **a masticha** (6 % prostriedkov z PMV, nárast z 0,9 milióna EUR na 1,1 milióna EUR).

Pokiaľ ide o ORZ v období rokov 2007 až 2014, celkový ročný rozpočet na ORZ bol stanovený na 5,47 milióna EUR a celkové ročné výdavky sa pohybovali od 4,8 milióna EUR do 5,3 milióna EUR. Takmer 95 % pomoci v rámci ORZ sa používa na krmivá a približne 5 % na múku.

8. POSÚDENIE PROGRAMU

8.1. Zabezpečenie zásobovania poľnohospodárskymi výrobkami

Cieľ zabezpečiť zásobovanie výrobkami, ktoré sú kľúčové pre ľudskú spotrebu alebo na spracovanie a ako poľnohospodárske vstupy tým, že znižujú vznikajúce dodatočné náklady, sa väčšinou úspešne dosiahol, najmä pokiaľ ide o krmivo. V období rokov 2011 až 2014 bola miera uspokojenia celkových zásobovacích potrieb SAI viac než 100 % v prípade krmív a čiastočne nedostatočná v prípade múky (približne 57 % v roku 2014). Pokles bol zaznamenaný v prípade krmív pre skupinu ostrovov A (– 26 %). Táto skupina však predstavuje iba 6 % celkového objemu krmiva v roku 2014. Je to tak najmä v dôsledku klesajúceho trendu v počte zvierat

a uprednostňovania štandardného krmiva chovateľmi dobytka. Miera uspokojenia pri múke je nižšia v prípade ostrovov skupiny B a v danom období klesla o 27 %.

8.2. Súdržnosť medzi opatreniami v rámci ORZ a PMV

Celkovo sa nástroje ORZ a PMV vykonávali koherentným spôsobom. Pri vykonávaní opatrení v rámci ORZ a PMV neexistuje žiadna vnútorná nekohorentnosť, pretože výrobky podporované v rámci ORZ (múka a krmivo) sa nevyrábajú na miestnej úrovni.

8.3. Zachovanie poľnohospodárskych výrobných činností

Podporované poľnohospodárske výrobné činnosti sa prevažne zachovali, najmä pokiaľ ide o plochu (hektáre) alebo objem (tony), s výnimkou olív, ktoré predstavujú hlavný druh poľnohospodárskej výroby podporovaný v rámci časti programu PMV. Rozloha plôch, na ktorých sa pestujú olivovníky, sa v období rokov 2007 až 2014 znížila o 21 %, zatiaľ čo výroba olív klesla v menšom rozsahu, o 8 % (čo znamená, že produktivita sa zvýšila), je však vystavená výrazným ročným zmenám. Poklesla aj výroba vína a rozloha viníc. Ostatné výrobné činnosti, napríklad tie, ktoré súvisia s mastichou, včelárstvom alebo výrobou tradičných syrov, zaznamenali mierny nárast.

Režim pre SAI, z ktorého sa zväčša podporujú prevádzkové náklady (výroba, spracovanie a uvádzanie na trh), mal na zlepšenie konkurencieschopnosti tradičných poľnohospodárskych výrobkov obmedzený vplyv. Konkurencieschopnosť sa naopak zlepšovala najmä vďaka ostatným nástrojom podpory, predovšetkým v rámci programu rozvoja vidieka.

8.4. Prínos k cieľom SPP

Režim pre SAI prispel k celkovým cieľom SPP:

8.4.1. Životaschopná potravinárska výroba

Program prispel k dosiahnutiu životaschopnej potravinárskej výroby tým, že umožnil zachovanie úrovne výroby vo väčšine odvetví, a tým podporil stabilné príjmy poľnohospodárov. Keďže však režim pre SAI predstavuje iba dodatočnú podporu pre osobitné výrobné činnosti v rámci režimu jednotnej platby, ktorý sa uplatňuje na SAI, jeho vplyv na príjem poľnohospodárov je menší než v regiónoch využívajúcich výhody programu POSEI, pre ktoré neplatí režim jednotnej platby. Z externého hodnotenia nakoniec vyplýva, že režim pre SAI prispel vyčlenením pomoci prostredníctvom organizácií výrobcov a podporou rôznych fáz hodnotového reťazca k dostupnosti miestnych výrobkov na miestnych trhoch za výhodnejšie ceny.

8.4.2. Udržateľné riadenie prírodných zdrojov

Režim pre SAI prispel aj k udržateľnému riadeniu prírodných zdrojov, a to prostredníctvom pravidiel krížového plnenia, ktoré platia pre platby, a vytvárajú prepojenie medzi týmito platbami a dodržiavaním súborov zákonných pravidiel EÚ týkajúcich sa životného prostredia, ako aj verejného zdravia, zdravia zvierat a rastlín, ktoré poľnohospodári dodržiavajú.

Okrem toho režim prispel k udržateľnému riadeniu prírodných zdrojov aj podporou zachovania plodín s nízkymi environmentálnymi stopami. Podporovaná výroba je založená prevažne na rozsiahlych výrobných systémoch, ktoré sú voči životnému prostrediu relatívne neškodné. Pri

pestovaní olív sa pesticídy používajú len obmedzene. K zachovaniu citlivej flóry ostrovov prispelo včelárstvo. Ostatné pestované druhy, napríklad pistáciovníky, vinič alebo jačmeň, prispeli k ochrane krajiny a prírodného prostredia.

Ďalej by sa mala rozvíjať udržateľná poľnohospodárska prax vrátane posilňovania necenovej konkurencieschopnosti[8], do ktorej patrí široký rozsah prvkov, ako napríklad kvalita výrobkov (ekologická výroba alebo iné značky a certifikácie), technologická výhoda, environmentálne požiadavky atď. Odporúčať možno diferenciáciu výrobkov prostredníctvom necenovej konkurencieschopnosti (olivový olej, víno s označením CHOP atď.) v porovnaní s bežnými komoditami, pri ktorých nemajú SAI žiadnu komparatívnu výhodu.

8.4.3. Vyvážený územný rozvoj

Pokiaľ ide o prínos k vyváženému územnému rozvoju, z programu pre SAI sa podporujú najmä výrobné činnosti uskutočňované vo vzdialenejších oblastiach. Zaberanie území je na zabránenie vyľudňovaniu a závislosti od cestovného ruchu najdôležitejšie.

Z dôvodov súvisiacich s územným rozvojom regiónu sa podporuje aj pestovanie pistáciovníkov mastixových, olivovníkov a jačmeňa. Konkrétne napríklad pestovanie pistáciovníkov mastixových prispieva k zachovaniu osobitného prírodného prostredia. Podpora sa zameriava aj na zabraňovanie opúšťania pôdy a ochranu životného prostredia. Pomoc pre SAI prispela k rozvoju vidieckych oblastí týmito štyrmi spôsobmi: i) zachovaním obrábaných plôch a poľnohospodárskych podnikov; ii) zamestnanosťou; iii) vykonávaním osobitných sociálno-štrukturálnych politík obhospodarovania pôdy vo väčšine regiónov a iv) nepriamo prostredníctvom krížového plnenia aj podporou poľnohospodárskej praxe šetrnej k životnému prostrediu.

8.4.4. Synergia s ostatnými opatreniami SPP

Medzi programom pre SAI a programami rozvoja vidieka (druhý pilier SPP) existuje silná súdržnosť. Tá je veľmi dôležitá na dosahovanie cieľov SPP, keďže tieto dva typy podpory od seba navzájom do veľkej miery závisia.

Synergie medzi režimom pre SAI, programom rozvoja vidieka a vnútroštátnou podporou sa týkajú oblastí ako odborná príprava, začiatok činnosti mladých poľnohospodárov, investície podporované v rámci programu rozvoja vidieka a výroba podporovaná v rámci SAI. Okrem krížového plnenia sa z programu rozvoja vidieka podporuje aj udržateľná poľnohospodárska prax vrátane výroby podporovanej v rámci SAI. Z programu rozvoja vidieka sa podporujú takisto investície do agropriemyslu, ako aj odborná príprava osôb pracujúcich v agropotravinárstve. Z režimu pre SAI sa podporuje spracovanie výrobkov tých istých poľnohospodárov a agropriemyslu a ich uvádzanie na trh. Silná je aj súdržnosť s vnútroštátnou podporou a ďalšími opatreniami SPP (víno, ovocie a zelenina), v programových dokumentoch však musí byť vyjadrená explicitnejšie.

[8] Necenová alebo štrukturálna konkurencieschopnosť je schopnosť rozlíšiť výrobky a/alebo služby prostredníctvom iných konkurenčných výhod, než je cena. Vytváranie týchto typov konkurenčných výhod vychádza z vnímania ponuky zo strany zákazníka.

8.5. Relevantnosť režimu pre SAI

S cieľom určiť kapacitu súčasných opatrení SPP (režim základnej platby zavedený počas reformy SPP z roku 2013) na uspokojenie osobitných potrieb SAI bola vypracovaná analýza. Z nej vyplynulo, že potreby SAI nemôžu súčasné opatrenia SPP plne uspokojiť. Bez osobitného režimu pre SAI hrozí riziko opustenia výroby, čo by mohlo negatívne ovplyvniť uspokojovanie niektorých osobitných potrieb, ako sú zamestnanosť, otázky životného prostredia alebo územný rozmer SAI.

8.6. Pridaná hodnota EÚ

Ako už bolo uvedené v bode 8.5, súčasné nástroje SPP nie sú plne prispôsobené pre SAI. Režim pre SAI umožňuje lepšie riešiť výzvy, ktorým čelia tieto malé ostrovy, a to najmä prostredníctvom cieleného programovania, ktorým sa zabezpečí rýchle prispôsobenie pomoci osobitným situáciám.

Na úrovni politiky sa pridaná hodnota EÚ posudzuje vo väčšine prípadov pozitívne, pretože v režime sa uznáva skutočnosť, že množstvo závažných prekážok si vyžaduje osobitné opatrenia. Hodnota režimu pre SAI sa ukázala aj pri plnení požiadaviek na kvalitu a environmentálnych požiadaviek. Na úrovni návrhu a vykonávania programov sa režim tiež ukázal ako pozitívny, pokiaľ ide o flexibilitu, ktorá sa ponecháva Grécku pri vymedzení svojho programu na základe osobitných potrieb. Podporuje tiež zlepšovanie kultúry riadenia založeného na výsledkoch.

8.7. Správa a riadenie programu

Program je vo všeobecnosti dobre riadený. Určité ťažkosti vyplývajú zo skutočnosti, že postup na uplatňovanie a príjem podpory je roztrúsený cez niekoľko ostrovov a kontinent ako aj cez niekoľko riadiacich orgánov. Administratívnu záťaž považujú príjemcovia a riadiace orgány za relatívne podobnú ako v predchádzajúcom hodnotiacom období.

V programe by sa mala podrobnejšie opísať stratégia pre každé výrobné odvetvie, ako aj ďalší vývoj osobitných ukazovateľov, ktoré sa majú uvádzať vo výročnej správe o vykonávaní. Rovnako by sa v programe mal zdôrazniť prínos režimu k celkovým cieľom SPP a jeho vzťah k osobitným kvantifikovaným cieľom.

Výročné správy o vykonávaní sa, najmä v posledných rokoch, zlepšili. Výročná správa o vykonávaní obsahujúca okrem iného spoločné ukazovatele výkonnosti, sociálno-ekonomické údaje a informácie o finančnom plnení vo všeobecnosti zodpovedá požiadavkám článku 31 ods. 1 písm. a) až m) nariadenia (EÚ) č. 181/2014. V oblasti zberu údajov potrebných na stanovenie ukazovateľov výkonnosti sa však identifikovali určité problémy.

S cieľom uľahčiť proces podávania správ by sa mal objasniť a zjednodušiť obsah výročnej správy o vykonávaní podľa vymedzenia v článku 39 ods. 1 tohto nariadenia.

8.8. Celková výkonnosť

Osobitné výzvy, ktorým čelia SAI, sa riešia priamo v programe prostredníctvom príspevku k príjmom poľnohospodárov:

Odľahlosť a ostrovný charakter SAI spôsobujú vyššie celkové náklady na zásobovanie v dôsledku vyšších nákladov na dopravu. Podporou v rámci ORZ sa tieto náklady znižujú. V niektorých vzdialených oblastiach, ktoré čelia problémom vyplývajúcim z dvojnásobného alebo dokonca trojnásobného ostrovného charakteru,

keďže nie všetky ostrovy sú prepojené s prístavmi na pevnine, je podpora poľnohospodárskej výroby z režimu pre SAI na zachovanie hospodárskych činností nevyhnutná.

Rozlohu poľnohospodárskej pôdy obmedzuje **zložitá topografia** (malé pozemky, strmá a kopcovitá horská krajina), čo znamená menšiu veľkosť poľnohospodárskych podnikov, vyššie výrobné náklady a obmedzovanie úspor z rozsahu. **Malá veľkosť** území znamená, že orná pôda je vzácna. SAI sú vystavené aj **nepriaznivým poveternostným udalostiam** (suchám), ktoré ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu.

Režim pre SAI pomáha tieto výzvy riešiť. Účinky programu ešte posilňujú synergie a komplementárnosti, najmä v súvislosti s programom rozvoja vidieka a vnútroštátnou podporou.

9. NÁVRHY NA ZLEPŠENIE

9.1. Návrhy na zmenu nariadenia EÚ

Z posúdenia režimu opísaného v bode 8 vyplýva, že zmena nariadenia Rady (EÚ) č. 229/2013 sa nepovažuje za potrebnú.

Ako už bolo uvedené v bode 8.7, článok 31 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 181/2014 by sa mal zmeniť, aby sa skrátil zoznam prvkov, ktoré majú byť súčasťou výročnej správy o vykonávaní.

9.2. Odporúčania adresované členskému štátu

Podpora v rámci programu pre SAI predstavuje osobitný program SPP. S cieľom dosiahnuť vyššiu účinnosť by mali grécke orgány zlepšiť koncepciu programu tak, aby sa v ňom zohľadňovali celkové ciele SPP v súlade s príslušnou stratégiou pre odvetvie poľnohospodárstva regiónu. Všeobecné ciele by sa mali objasniť na základe kvantifikovaných cieľov a primeraných ukazovateľov.

Zlepšiť by sa malo podávanie správ o programe, a to najmä s cieľom lepšie informovať o dosahovaní cieľov, a do analýzy by sa mali začleniť ukazovatele výkonnosti.

Územné aspekty už tvoria dôležitý prvok súčasného programu pre SAI a týkajú sa veľmi konkrétnych miestnych potrieb. Reagujú na tretí cieľ SPP spočívajúci vo vyváženom územnom rozvoji. V programe je to však potrebné vyjadriť explicitnejšie.

Explicitnejšie je potrebné zdôvodniť opatrenia v rámci ORZ (prideľovanie prostriedkov medzi dvoma kategóriami výrobkov: poľnohospodárske vstupy a na ľudskú spotrebu). Grécke orgány by mali naďalej monitorovať dovoz a mieru uspokojovania potrieb v miestnom meradle.

Okrem toho by bolo vhodné, aby grécke orgány naďalej posilňovali súdržnosť s programom rozvoja vidieka s cieľom podporiť konkurencieschopnosť.

Grécko by malo naďalej rozvíjať udržateľné poľnohospodárske postupy a posilňovať necenovú konkurencieschopnosť.

10. ZÁVERY

Celkový výkon režimu pre SAI v období rokov 2006 až 2014 možno posudzovať pozitívne, pokiaľ ide o jeho schopnosť riešiť konkrétne výzvy v oblasti

poľnohospodárstva súvisiace s osobitnou geografickou polohou menších ostrovov v Egejskom mori. V rámci PMV sa umožnilo zachovanie poľnohospodárskych výrobných činností a v rámci ORZ zníženie cenového rozdielu v prípade podporovaných výrobkov medzi SAI a pevninou.

Režim pre SAI, ktorý predstavuje dodatočnú pomoc pre priame platby, je okrem toho v súlade s cieľmi SPP. Bez osobitného režimu pre SAI a podpory obmedzenej na pravidlá SPP dohodnuté v rámci reformy z roku 2013 (priame platby) by mala situácia za následok opustenie výroby, čo by malo negatívny vplyv na zamestnanosť, životné prostredie alebo územný rozmer SAI.

Režim pre SAI od zavedenia prístupu programovania funguje bezproblémovo. Komisia sa domnieva, že sa vykonáva efektívne a účinne a uspokojivo reaguje na potreby SAI. Finančné krytie vyčlenené na tento režim umožňuje plniť jeho všeobecné ciele. Preto sa odporúča zachovať súčasné základné nariadenie.

Vykonávacie nariadenie by sa malo upraviť s cieľom objasniť podávanie správ o programe. Grécko sa tiež vyzýva, aby zohľadnilo výsledky a odporúčania tejto správy a upravilo program pre SAI tak, aby sa ešte viac zefektívnilo uplatňovanie opatrení a následných činností programu a posilnila komplementárnosť s ostatnými nástrojmi podpory v rámci SPP.

Príloha: Finančné plnenie programu pre SAI v období rokov 2007 až 2014